

oslabení lesa. Nemůže za ni jenom sucho či stav půd, ale nedávná studie uveřejněná v časopisu Nature ukázala, že nitrifikace lesa mění mykorhizní prostředí. Některé houby totiž strom chrání před jinými, zejména dřevokaznými houbami či stromu dodávají fosfor a berou si od něj organické látky. Tato rovnováha je přísunem aktivního dusíku ohrožena a les místy ovládly převážně parazitické houby.

Je zajímavé sledovat reakce individuálních stromů. Ve stejnověkém lese máme pocit, že stromy jsou jako „vojáci“, jeden jako druhý, že nemají žádné zvláštní schopnosti, protože se spolehlý na společné fungování. Rostou a umírají jako les. Staré, osamělé stromy to mají složitější, rostou a chrání se

samy za sebe. Lidé vždy měli pocit, že je v nich něco moudrého, ale může to být i tím, že tyto staré stromy musely vždy vyhodnocovat, po lidsku bychom řekli promýšlet, okolní svět intenzivně a do hloubky. Jinak by se nedožily svého věku.

Staré stromy se svojí schopností vzdorovat samy za sebe proměňám prostředí mají v sobě něco z kultury, co nás dojíká a co už kvůli sobě samým potřebujeme chránit. Ale věc jde ještě hlouběji – co když právě tyto staré a jiným způsobem „inteligentní“ stromy vyvinou strategie, které nakonec promění i běžný les a pomohou mu přenést se přes období klimatických a environmentálních změn?

Václav Cílek

Stromy jako osobnosti

V posledních letech se stále častěji mluví o „inteligenci stromů“. Botanici toto označení nemají příliš rádi a hájí se tím, že inteligence je vzácná i u lidí, natož u stromů. Jiní badatelé však upozorňují, že v případě stromů se jedná o schopnost vnímat okolní svět, vyhodnocovat jeho proměny a podle shromážděné rodové či individuální zkušenosti volit strategii dalšího růstu. Nejvíce senzorů mají stromy v kořincích a v pupenech, ale zatím není jasné, ve které části stromu se získané informace analyzují. Pokusy ukázaly, že stromy v infračerveném světle „vidí“ okolní stromy a reagují nejenom na půdní vlhkost, ale také na řadu prospěšných i jedovatých prvků.

Strom není nikdy úplně sám, protože je svázán mnoha vazbami s hmyzem, jinými rostlinami a zejména s houbami. Právě v mykorhizních vazbách nejspíš spočívá jedna z velkých příčin současného

Zaniklou osadu jižně od Lipenské přehrady dodnes stráží mohutné stromy. Foto Zdeněk Patzelt

První číslo vyšlo v roce 1946
Ochrana přírody 1/2019 Ročník 74
Vychází 6× ročně
Cena ve stánkovém prodeji 49 Kč
Roční předplatné 234 Kč
Časopis státní ochrany přírody
The Nature Conservation Journal

© AOPK ČR, 2019 Všechna práva vyhrazena.
Žádná část tohoto časopisu nesmí být
reprodukována či šířena bez písemného
souhlasu vydavatele.

ISSN 1210-258X

Evidováno MK ČR pod e. č. E 6001

Vydává

AOPK ČR, Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha
a SJ ČR, Květnové nám. 3, 252 43 Příhonice
s podporou Správy Krkonošského národního
parku, Správy NP Šumava, Správy NP Podyjí,
Správy NP České Švýcarsko

Šéfredaktor RNDr. Zdeněk Patzelt

Redakční rada RNDr. Libor Ambrozek ●

Mgr. Jiří Bašta ● prof. RNDr. Vladimír
Bejček, CSc. ● Ing. Karel Drbal ● Mgr. Svatava
Havelková ● Ing. Michael Hošek ●
prof. RNDr. Jakub Hruška, CSc. ●
Mgr. et. Mgr. Karel Chobot, Ph.D. ●
doc. RNDr. Ladislav Miko, Ph.D. ● JUDr. Svatomír
Mlčoch ● Ing. Jan Moravec ● RNDr. František
Pelc (předseda) ● Ing. Pavel Pešout ●
RNDr. Jan Plesník, CSc. ● RNDr. František
Pojer ● Ing. Martin Starý ● Ing. Jakub
Šafránek ● Ing. Martin Škorpík ● Mgr. Karolína
Šulová

Adresa redakce

Kaplanova 1931/1, 148 00 Praha 11 – Chodov
tel. 283 069 136, 283 069 111, fax 283 069 247
ochrana.prirody@nature.cz
www.casopis.ochranaprirody.cz
www.nature.cz

Distribuci pro předplatitele v ČR

jménem vydavatele zajišťuje firma SEND, s. r. o.,
Ve Žitbku 1800/77, hala A3, 193 00 Praha 9;
tel. 225 985 235, GSM 777 728 757
send@send.cz, www.send.cz

Objednávky do zahraničí

vyřizuje Agentura ochrany přírody a krajiny ČR,
tel. 283 069 127
predplatne@nature.cz

Tisk Tiskárna Unipress, s. r. o.

Grafická úprava a sazba Ing. Jan Mastný

Korektury PhDr. Radmila Pavelková

Toto číslo vychází 21. 2. 2019

Kompletní čísla časopisu a podrobný seznam
literatury najdete na
www.casopis.ochranaprirody.cz.

AGENTURA OCHRANY
PŘÍRODY A KRAJINY
ČESKÉ REPUBLIKY

